

ВІДГУК

офіційного опонента **Жарової Любов Валеріївни** на дисертаційну роботу Бурича Івана Васильовича «Формування портфелю інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки регіону» на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

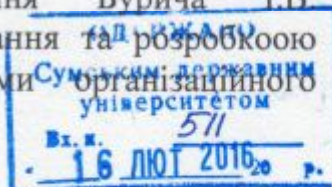
Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Сталий розвиток наразі є наріжною філософією сучасного соціально-економічного буття. Втілення основоположних постулатів такого розвитку відбувається через економічні важелі, інструменти політики. Однією з форм економічного запровадження ідей збалансованого розвитку є зелена економіка. Загальноприйнятого визначення зеленої економіки досі не сформульовано, але методологічні, організаційні та нормативно-правові рамки сформовано, що дає підстави для проведення наукових та прикладних досліджень на різних рівнях.

Однією із складових сучасного економічного розвитку поруч із експортом, внутрішнім споживанням є інвестиції. Останні в рамках сучасного етапу розвитку економіки неподільно пов'язані із інноваційними процесами, що в умовах зеленої економіки також повинні стати «зеленими». Очевидним є зростає роль «зелених» інновацій в різних сферах діяльності суспільства. Впровадження «зелених» інновацій є передумовою підвищення еколого-економічної ефективності функціонування як окремих підприємств, так і регіонів. Водночас збалансування соціально-економічних та екологічних інтересів вимагає переосмислення та оновлення політик та програм з метою їх орієнтації на цінності сталого розвитку та узгодження інтересів бізнесу та влади в напрямі становлення «зеленої» економіки. В цьому контексті актуальними залишаються проблеми оцінювання інноваційних проектів з точки зору досягнення завдань сталого розвитку і забезпеченості еколого-економічної рівноваги в умовах природно-ресурсних обмежень.

Підкреслимо, що формування стратегії «зеленого» зростання економіки, включаючи управління еколого-економічними відносинами, які виникають між суб'єктами господарювання, державними та місцевими органами влади у процесі розробки та впровадження інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки регіону, потребують більш глибокого наукового обґрунтування. Вищенаведене обумовлює необхідність вдосконалення теоретичних та розробки науково-методичних положень щодо впровадження механізмів формування портфелю інноваційних проектів для «зеленого» зростання економіки на регіональному рівні.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Бурича І.В. підтверджується необхідністю теоретичного обґрунтування та розробкою науково-методичних підходів до формування системи

забезпечення процесів розроблення та функціонування портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки регіону.

Дисертаційна робота виконана відповідно до пріоритетних напрямів наукових досліджень. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи використані при виконанні науково-дослідних робіт у Сумському державному університеті, зокрема: «Фундаментальні основи екологобезпечної трансформації регіональних еколого-економічних систем» (№ д/р 0111U003564), де автором запропоновано науково-методичні підходи до організаційно-економічного обґрунтування відбору інноваційних проектів для розвитку еколого-економічної системи регіону; «Розроблення фундаментальних основ відтворювального механізму "зеленої" економіки в умовах інформаційного суспільства» (№ д/р 0115U000684), де автором запропоновані основні засади управління інноваційними проектами «зеленого» зростання в регіоні за допомогою портфельного аналізу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Положення дисертаційної роботи Бурича І. В. спираються на фундаментальні засади економічної теорії та економіки природокористування. Автором опрацьовано та використано результати досліджень з економічної теорії та економіки природокористування, зокрема теорії збалансованого розвитку еколого-соціо-господарських систем.

Матеріали та висновки дослідження базуються на ґрунтовній аналітичній базі, яку складають закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, офіційні матеріали міністерств та відомств, Державної служби статистики України, наукові праці українських і зарубіжних учених, інформаційні матеріали періодичних видань України та інших країн, офіційні звіти та публікації міжнародних організацій, матеріали міжнародних та вітчизняних неурядових організацій. Аналіз та систематизацію інформації спрямовано на пізнання об'єкта та предмета дослідження.

Основні результати дисертаційного дослідження було оприлюднено та отримало позитивну оцінку на одинадцяти міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях. Автором сформульовано ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, сукупність яких дозволяє розв'язати конкретне наукове завдання, що має істотне значення для економічної науки та практики. Серед них найбільш вагомими авторськими здобутками є наступні.

У першому розділі «Теоретичні засади формування портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки в регіоні» автором проаналізовано сучасні тенденції розвитку інноваційних проектів на шляху до «зеленої» економіки, зокрема доведено, що інноваційний проект є основою, на якій можливе закладення концептуальних засад «озеленення», оскільки він охоплює всі стадії інноваційної діяльності, пов'язаної з трансформацією науково-технічних ідей у новий чи удосконалений продукт, впроваджений на ринку, у новий чи удосконалений технологічний процес, використаний у практичній діяльності або в новий підхід до соціальних послуг з погляду стадій здійснення інноваційної діяльності проект містить у собі НДР, проектно-

конструкторські і дослідно-експериментальні роботи, освоєння виробництва, організацію виробництва і його пуск, маркетинг нових продуктів, а також фінансові заходи (стор. 12-33 дисертації, стор. 7-8 автореферату).

На особливу увагу заслуговує детальний аналіз поняття еколого-орієнтованої креативності (стор. 33-43 дисертації, стор. 8 автореферату) та можливості використання креативного потенціалу та креативного менеджменту для залучення висококваліфікованих фахівців, гнучких графіках використання робочої сили, творчості і сміливих наукових ідей для потреб зеленої економіки. Автор розглядає функцію креативності в сфері економіки природокористування у створенні технологічних інновацій, інновацій у веденні бізнесу, маркетингу і тісно пов'язаний з прийняттям управлінських рішень і з отриманням конкурентних переваг в умовах зеленої економіки (стор. 34 дисертації). Він доводить, що еко-креативним може бути не тільки генерування та застосування інноваційних ідей, а й створення можливості для їх появи через стимулювання розвитку людського потенціалу, управління трудовими ресурсами. Водночас у дослідженні зроблено висновок, що наразі керівники підприємств не володіють методичним інструментарієм до планування, організації та реалізації інших функцій управління креативним потенціалом на підприємстві.

У другому розділі «Науково-методичні підходи до формування портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки в регіоні» розглянуто принципи формування портфелю інноваційних проектів в регіоні для забезпечення «зеленого» зростання економіки, вдосконалено науково-методичні засади рейтингової оцінки інноваційних проектів та формування портфелю інноваційних проектів на регіональному рівні. Особливу увагу приділено пошуку економічних шляхів управління портфелем проектів на рівні регіону за умови їх екологічної безпеки. Автором сформульовано напрями стимулювання розвитку інноваційних проектів в регіоні (стор. 64 дисертації) та розроблено загальну схему формування портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки в регіоні (стор. 86 дисертації, стор. 9 автореферату).

Автором вдосконалено понятійний апарат, зокрема запропоновано визначення «портфеля інноваційних проектів зеленого зростання» для розвитку зеленої економіки регіону (ППР)» та «інноваційний проект «зеленого» зростання» (стор. 50-54 дисертації, стор. 8-9 автореферату). Обґрунтовано, що наразі відсутня єдина система поглядів в сфері портфельного аналізу інноваційних проектів на регіональному рівні, та доведено що ППР має зосереджуватися на конкретних завданнях забезпечення зеленого зростання економіки, визначених очікуваними результатами. Автором стверджує, що першочерговим завдання кожного підприємства, що виробляє екологічні товари або займається наданням екологічних послуг (чи споріднені з такими видами діяльності), – сприяти створенню оптимального ППР, який максимально поєднується з перевагами підприємства, і, водночас, є перспективним напрямом в підвищенні інвестиційної привабливості регіону та виходу на нові ринки (стор. 55 дисертації).

У третьому розділі «Практичні аспекти формування портфелю інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки» викладені результати дослідження з удосконалення управлінських засад формування портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання (стор. 133-157 дисертації, стор. 13 автореферату), наведено результати аналізу формування портфеля інноваційних проектів «зеленого» зростання та оцінки результативності портфеля інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки (стор. 157-199 дисертації, стор. 14-15 автореферату).

На основі практичних розрахунків автором доведено, що головним принципом формування портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки регіону є принцип «зеленої» збалансованості проектів за критерієм співвідношення еколого-економічної та економічної результативності проекту з використанням показників попередженого еколого-економічного збитку, економії природних ресурсів та чистого економічного ефекту проекту (стор. 167-179 дисертації, стор. 14 автореферату). У дослідженні запропоновано створення координаційно-експертного центру (КЕЦ) з розвитку бізнес-ініціатив, що в рамках якого планується використання методики управління портфелем та економічна підтримка з боку регіональних органів влади, що в цілому сприятиме вирішенню проблем екологічно збалансованого розвитку регіону (стор. 182-187 дисертації, стор. 13 автореферату).

На основі проведених досліджень розроблено схему управління екологобезпечним інноваційним розвитком за участі координаційно-експертного центру (стор. 186 дисертації) та доведено, що реалізація портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки дозволить знизити величину еколого-економічного збитку у Сумській області не менш ніж на 1800 тис. грн. (стор. 180-185 дисертації, стор. 14 автореферату).

Положення, що винесені на захист, підтверджуються опрацюванням значної кількості літературних джерел, статистичної інформації, нормативно-правових документів та інших матеріалів, а також здійсненням ґрунтовних розрахунків. Дослідження проводилось на основі використання загальнонаукових та прикладних методів, серед яких методи теорії наукового пізнання та узагальнення, наукової абстракції, що були використані автором для дослідження теорій портфельного аналізу на регіональному рівні та теорій екологічно збалансованого розвитку економіки, визначення впливу еколого-економічних інструментів на формування та управління портфелем інноваційних проектів для «зеленого» зростання економіки, обґрунтування та уточнення категоріального апарату; системний підхід – для системного дослідження організаційно-економічних засад формування та управління портфелем інноваційних проектів «зеленого» зростання на регіональному рівні; порівняння, аналіз, синтез, індукція, дедукція – для дослідження передумов формування портфелю інноваційних проектів на регіональному рівні; графічний і табличний методи – для наочного відображення результатів, дослідження динаміки еколого-економічних перетворень на шляху до «зеленої» економіки, оцінки інструментів державного управління в сфері «зеленої» економіки; економіко-статистичний аналіз – проведення аналізу для оцінки та

відбору інноваційних проектів «зеленого» зростання; логічного узагальнення – для отримання висновків, розробки практичних рекомендацій щодо базових засад формування портфелю інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки регіону на шляху до сталого розвитку економіки України та узагальнення результатів дослідження.

Вважаємо, що автором виконано завершену дисертаційну роботу з проблеми розроблення теоретико-методичних положень формування портфелю інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки регіону, яка є цілком логічною і послідовною. Зміст дисертаційної роботи повною мірою розкриває її назву.

Наукова новизна результатів дослідження, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації

Аналіз основних наукових гіпотез та результатів дисертаційної роботи, наукових праць автора, автореферату дають підстави стверджувати, що робота містить низку теоретичних і науково-методичних положень, які суттєво розширюють теоретико-методологічну та методичну базу економіки природокористування і охорони навколишнього середовища. Теоретичні та прикладні результати дослідження автор отримав особисто. Серед позицій наукової новизни, що винесені на захист слід відзначити наступні

- вперше запропоновано науково-методичний підхід до формування портфелю інноваційних проектів з метою стимулювання зеленого зростання економіки регіону, який передбачає поетапне оцінювання інноваційних проектів на основі критерія сталості очікуваних результатів інноваційного проекту за екологічною, інституційно-соціальною, фінансово-економічною складовими (підрозділ 2.3, с. 119-125 та с. 10-11 автореферату).
- удосконалено підходи до відбору інноваційних проектів в рамках формування інноваційного портфеля на основі інтегрального індикатора екологічної сталості інноваційного проекту з одночасним агрегуванням показників екологічної безпеки та показників «озеленення» економіки, які передбачають вибір та прийняття управлінських рішень на основі значущості показників прямої результативності інноваційних проектів для «зеленого» зростання, що базується на економії ресурсів та попередженні еколого-економічних збитків (розділ 2.3, стор. 120-123);
- запропоновано принципи формування портфелю інноваційних проектів для зеленого зростання економіки регіону, дотримання яких забезпечуватиме перевагу проектам, які сприятимуть оптимальному співвідношенню еколого-економічної та економічної результативності на основі використання показників попередженого еколого-економічного збитку, економії природних ресурсів та чистого економічного ефекту проекту (розділ 2.1, стор. 69-71);
- розвинуто понятійно-категоріальний апарат в системі формування портфелю інноваційних проектів для «зеленого» зростання економіки регіону. Зокрема, уточнено поняття «інноваційний проект «зеленого»

зростання економіки» як цілеспрямованого комплексу взаємопов'язаних цілей та інноваційно обумовлених заходів щодо створення, зміни чи вдосконалення об'єктів та процесів, а також програм їх реалізації, об'єднаних метою «зеленого» зростання економіки, узгоджених за ресурсами, термінами і виконавцями, що забезпечує ефективне вирішення завдань зеленої економіки й сприяє сталому розвитку регіону (розділ 2.1, стор. ...). Також обґрунтована наукова категорія «портфель інноваційних проектів «зеленого» зростання», яке трактується як сукупність інноваційно-інвестиційних проектів, створених, відібраних та готових до реалізації особою (юридичною, фізичною), яка прагне довгострокового розвитку бізнесу в рамках єдиної стратегії розвитку «зеленого» зростання економіки регіону для досягнення соціальних, екологічних, економічних ефектів через втілення екологічно безпечних інновацій (розділ 1.3, стор. 51-58).

- набули подальшого розвитку організаційно-економічні підходи до процесу управління портфелем інноваційних проектів для зеленого зростання економіки на регіональному рівні, що передбачають формування координаційно-експертного центру з розвитку зелених бізнес-ініціатив в регіоні та застосування економічних інструментів для управління координаційним процесом відбору проектів (розділ 3.3, стор. 185-187).

Викладені та обґрунтовані в дисертації нові наукові положення отримані дисертантом вперше при застосуванні оригінального авторського підходу до вирішення актуальної наукової проблеми – формування портфелю інноваційних проектів для «зеленого» зростання економіки регіону.

Достовірність досліджень, повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих автором дисертації роботах

Ознайомлення зі змістом рукопису дисертації, опублікованими науковими працями та авторефератом дозволяє зробити висновок про достатній рівень обґрунтованості та належної аргументованості наукових результатів, висновків і рекомендацій.

Наукові положення і пропозиції, сформульовані дисертантом, характеризуються науковою новизною і відображають особистий внесок у розвиток теоретико-методологічних та науково-методичних положень економіки природокористування та охорони навколишнього середовища щодо організаційно-економічного забезпечення формування портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки регіону.

Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до зазначеної проблеми.

Наукові положення та висновки, що сформульовані в дисертації, є достовірними, що підтверджується опрацюванням значного обсягу літературних джерел і практичним впровадженням результатів наукових досліджень. Список основних опублікованих праць за темою дисертаційної роботи свідчить про обґрунтованість та повноту викладених наукових

положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизну.

Кількість публікацій у наукових фахових виданнях та їх зміст дозволяє прилюдний захист дисертації. Список праць автора за тематикою дисертаційного дослідження наведено в авторефераті та подано у дисертації.

Ідеї та розробки по дисертації належать особисто здобувачеві, наукові положення, висновки і рекомендації, які виносяться на захист, одержані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, що отримані автором особисто.

Важливість для науки і практики результатів дослідження і рекомендацій щодо їх подальшого використання

Розроблені у дисертаційному дослідженні Бурича І.В. теоретичні положення, практичні рекомендації формують науково-методичні основи впровадження інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки в Україні.

Удосконалені наукові підходи до відбору та впровадження інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки, до розроблення науково-методичних підходів формування системи організаційного забезпечення процесів розроблення портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки регіону, до поглиблення науково-методичних засад оцінювання показників інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки регіону, до удосконалення принципів формування портфелю інноваційних проектів на регіональному рівні та до розроблення організаційно-економічних засад впровадження механізмів формування портфелю інноваційних проектів для «зеленого» зростання економіки на регіональному рівні, мають практичне значення в контексті формування в Україні механізмів «зеленої» економіки.

Запропоновані наукові положення, висновки і науково-прикладні рекомендації знайшли своє практичне відображення у прикладних дослідженнях, і мають практичне значення для економіки.

Про прикладний характер результатів дисертаційного дослідження Бурича І.В. свідчить те, що окремі теоретико-методичні розробки автора знайшли практичне застосування у роботі підприємств та місцевих органів влади: ТОВ «Торговий дім «Світ-Агро»» використав розроблений методичний підхід щодо стратегічного планування випуску на ринок нової продукції при прийнятті управлінських рішень було враховано принципи «зеленої» збалансованості проекту та прийнято до реалізації критерії оцінювання екологічної сталості альтернативних проектів (акт № 1483 від 07.09.2015 р.); ТОВ «Агріс-Трейд» засвідчив практичне застосування запропонованих вимог до показників результативності запланованих проектів з можливістю проведення самоідентифікації готовності підприємства до умов «зеленої» економіки, що стимулює впровадження ресурсозберігаючих заходів на підприємстві (акт № 412 від 31.08.2015 р.); ТОВ «Віва Агро» прийняв до реалізації економічні підходи до еколого-економічного обґрунтування відбору інноваційних проектів

та визначення їх екологічної сталості для формування власної стратегії зростання, а також для створення умов подальшої екологічної сертифікації підприємства (довідка № 1009-05/1 від 01.09.2015 р.); Городоцька районна державна адміністрація використовувала запропоновані наукові засад Бурича І.В. в процесі аналізу необхідності активізації ринку екологічних товарів і послуг та формування відповідного організаційно-економічного механізму відбору інноваційних проектів з урахуванням екологічної складової (довідка № 377 від 02.09.2015 р.).

Окремі положення дисертації використано при підготовці лекційних курсів економічних й еколого-економічних дисциплін Сумського державного університету: «Економіка довкілля», «Теорія сталого соціально-економічного розвитку», «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Регіональний розвиток соціально-економічних систем» (акт від 08.09.2015 р.).

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Відзначаючи змістовність та обґрунтованість наукових здобутків поданої до захисту дисертації, слід, однак, відзначити наявність в ній певних дискусійних положень та недоліків.

1. Вважаємо, що з точки зору структурної організації рукопису, теоретичні результати дослідження краще було б викласти у першому розділі дисертації. Розділ 1.1. «Сучасні тенденції розвитку інноваційних проектів на шляху до «зеленої» економіки», на наш погляд, носить занадто аналітично-прикладний характер та мав бути доповнений результатами, що представлені в інших розділах (наприклад стор. 165-167, 188-195). В рамках розділу бажано було приділити більше уваги теоретичним аспектам «зеленого» зростання економіки, зокрема макроекономічним процесам, що дозволило краще висвітлити специфіку об'єкта досліджень.

2. Автором запропоновано визначення категорій «портфель інноваційних проектів зеленого зростання» та «інноваційний проект «зеленого» зростання» (стор. 50-54), водночас у роботі відсутній термінологічний аналіз чи авторське бачення терміну «зелене зростання», окрім загальних відомостей щодо наявності ключових секторів економіки, інвестиції в які дозволять перейти до зеленої економіки (стор. 13, 131-132). В тексті також фігурує термін «зелені галузі» економіки (стор. 165), але не визначається їх зв'язок з зазначеними секторами. Бажано було б пояснити взаємозв'язок та співвідношення між поняттями на захисті.

3. У третьому розділі для врегулювання процесів управління портфелем інноваційних проектів автором пропонується створення координаційно-експертного центру (стор. 182), зокрема зазначається що це дозволить «бізнес-структурам та підприємствам розраховувати на повну або часткову фінансову підтримку інноваційних проектів регіонального значення, або на компенсацію коштів, витрачених підприємствами на реалізацію еколого-безпечних інновацій...». Проте у рукопису автором не вказується хто може бути ініціатором створення подібного центру, які є нормативно-правові,

інституціональні та економічні підстави для його створення та функціонування. Вважаємо, що ця позиція потребує подальшого доопрацювання.

4. Автором здійснена спроба аналізу раціонального розподілу фінансових ресурсів між підприємствами окремих галузей економіки регіону, що реалізують інноваційні проекти «зеленого» зростання (формула 3.8, стор. 166). Розподіл фінансових ресурсів пропонується проводити з урахуванням оцінки внеску певного проекту в портфель за запропонованими критеріями. Вважаємо, що результати дослідження були б більш ґрунтовними, як би автор більш чітко визначив механізм розподілу бюджету та побудував модель взаємозалежності показників еколого-економічної та економічної ефективності проектів та розподілу фінансових ресурсів в рамках державно-приватного партнерства.

5. Представлені у розділі 3. «Практичні аспекти формування портфелю інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки» зосереджено на управлінні інноваційними проектами Сумської області, тому не обґрунтованим є посилення на результати дослідження в Одеській області та в Україні (стор. 174), й аналіз світової практики використання інноваційних інструментів для розробки і реалізації цільових проектів (стор. 188-197).

6. Викладений автором теоретичний аналіз оцінки ефективності портфелю інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки не позбавлений окремих недоліків. Зокрема, автор наводить тезу щодо необхідності визначення синергетичної складової еколого-економічного ефекту за проектом на рівні регіону за умови одночасної реалізації портфелю проектів від забезпечення екологічної безпеки та «озеленення» економіки, в той же час практичного обґрунтування цієї тези в дисертації не наводиться (підрозділ 3.3).

7. В роботі наявні окремі недоліки у оформленні дисертації (текст дисертації не позбавлений редакційних похибок та вад друку) та недостатній рівень перевірки актуальності інформації. Зокрема на стор. 141 вказано, що «В 2011 р. Україні створено і функціонує Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами. Однак його діяльність поки що не носить масштабний характер ...», але не зазначається, що Агентство має бути ліквідованим згідно розпорядження Кабінет Міністрів від 31.03.2015 за № 290 р.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність вимогам МОН України

Дисертаційна робота Бурича Івана Васильовича «Формування портфелю інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки регіону» виконана українською мовою, оформлена у відповідності до норм і правил МОН України, є завершеною, у межах поставлених завдань, науково-дослідною роботою, спрямованою на вирішення актуальних проблем, пов'язаних із удосконаленням теоретичних положень та науково-методичних підходів до організаційно-економічного забезпечення формування портфелю інноваційних проектів «зеленого» зростання економіки регіону.

Тема і зміст дисертації відповідають паспорту спеціальності 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища і профілю спеціалізованої вченої ради Д 55.051.01 у Сумському державному

університеті. Автореферат за структурою і технічним оформленням повністю відповідає визначеним МОН України вимогам. Зміст автореферату відповідає змісту дисертаційної роботи, у повній мірі відображає її науково-методичні положення, не містить інформації, не наведеної у роботі. Наукові положення, висновки та рекомендації характеризуються науковою новизною і теоретико-методологічним значенням, достатньою обґрунтованістю. Можна стверджувати, що зміст дисертації повністю розкриває її тему, мету, вирішені завдання, напрямки наукового аналізу. Зміст автореферату у стислій формі відображає основні положення дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота та автореферат в цілому відповідають вимогам, які встановлені у п. 9, п. 11 та п. 12 "Порядку присудження наукових ступенів", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 р. та іншим нормативним актам Міністерства освіти і науки України.

Наведені у відгуку критичні зауваження не носять принципового характеру і не впливають на загальну високу оцінку дисертації.

Загалом, дисертація на тему «Формування портфелю інноваційних проектів для забезпечення «зеленого» зростання економіки регіону» заслуговує на позитивну оцінку, а її автор, Бурич Іван Васильович, який проведеним дослідженням зробив суттєвий внесок в теорію і практику економічної науки, – на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища.

Офіційний опонент,
доктор економічних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
відділу економічних проблем
екологічної політики та сталого розвитку
Державної установи «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України»

Жарова Л. В.

